

<https://doi.org/10.52449/1857-4114.2021.37-1.10>

CZU: 796.333:796.058.5

DEZVOLTAREA CREATIVITĂȚII COPIILOR CARE PRACTICĂ RUGBY-UL ÎN CADRUL ȘCOLILOR SPORTIVE

*Bulai Veaceslav*¹, ORCID: 0000-0003-2021-5896

¹Universitatea de Stat de Educație Fizică și Sport, Chișinău, Republica Moldova

Rezumat. Creativitatea reprezintă o direcție prioritară a sistemelor de învățământ și a politicilor publice, mai ales a celor de cercetare științifică. Într-o societate modernă, dinamică, caracterizată prin mobilitate economică, politică și culturală, este necesară o educație flexibilă, orientată spre formarea și dezvoltarea unei personalități creative în plan cultural-profesional-etic. În aceste condiții, se impune corelarea conceptului de creativitate didactică cu cel de învățare creativă. Acest context generează necesitatea unei reforme pedagogice teoretice și praxiologice educaționale, orientate cu prioritate spre zona creativității didactice, mai ales în planul metodologic care este în prezent caracterizat de metode tradiționale.

Sinectica, în calitate de metodă de stimulare și dezvoltare a creativității, propusă de noi în cercetare, creează acest climat al învățării creative al copiilor în cadrul școlilor sportive, facilitând explorarea valorii sale metodologice (îndeosebi la probele sportive de echipă, în speță rugby).

Cuvinte-cheie: dezvoltarea creativității, școală sportivă, rugby, motivație personală, copii, sinectică.

Introducere. Un deziderat important al sistemului de învățământ național îl constituie formarea și dezvoltarea unei personalități creative, capabile să facă față situațiilor în condițiile socioculturale moderne. Codul Educației nr.152/2014 al Republicii Moldova a creat premisele legale pentru trecerea de la un sistem de educație unitar, ideologizat, totalitar la un sistem variabil, umanist, ce promovează dezvoltarea creativă a copiilor [Codul Educației al RM nr.152/2014]. În prezent, nu există o definiție universal valabilă a conceptului de „creativitate”, prin urmare, dintr-o multitudine de definiții, ne propunem să ne bazăm pe interpretarea termenului „creativitate” formulat de A.V. Petrovsky și M.G. Yaroshevsky, care menționau că acest concept “constituie nivelul de supradoware creativă, capacitatea de a fi creativ, care este o caracteristică relativ stabilă a unei persoane” [6, p. 47]. Considerăm că

această definiție este cea mai potrivită în cadrul problemei cercetării. Conform mai multor autori, una dintre condițiile prioritare pentru dezvoltarea creativității este adoptarea unui cadru legal specific mediului educațional, inerent microclimatului școlilor sportive din Moldova. În cadrul acestora putem identifica un mediu educațional special de dezvoltare, care permite rezolvarea eficientă a problemelor dezvoltării complexe a personalității [2]. Dar, din păcate, nu toate școlile sportive din Moldova vizează formarea și dezvoltarea creativității copilului.

În Republica Moldova, potrivit datelor statistice ale BNS [Biroul Național de Statistică (Cultura fizică și sport)], în perioada 2009 – 2016 sistemul de educație al școlilor sportive se dezvoltă pe baza a 86 de școli sportive, în 2009, și 92 în 2016 (Tabelul 1). Printre acestea se regăsesc și școlile sportive specializate în cuantum de 29, în 2009, și, respectiv, 32 - în

2016. În ceea ce privește problematica abordată, pare necesar să se ia în considerare

activitățile școlilor sportive pentru copii și tineret în contextul dezvoltării creativității.

Tabelul 1. Numărul școlilor sportive din Republica Moldova (2009-2016)

	2009	2010	2011	2012	2013	2014	2015	2016
Nr. școli sportive în RM	86	86	86	89	89	91	92	92
Specializate	29	31	34	34	32	32	32	32

Activitățile sportive specializate din școlile sportive prezintă o serie de avantaje pentru sănătate, învățând copiii ce este disciplina, dezvoltându-le personalitatea și creând unele oportunități de socializare și comunicare cu alți copii activi. Una dintre cele mai populare activități pentru copii este sportul (25% din numărul total de elevi din sistemul de învățământ național). În anul 2016 funcționau 92 de școli sportive în sistemul educațional, inclusiv 32 de școli sportive specializate.

Școala Sportivă Specializată de Acrobatică și Rugby din Moldova este o instituție de educație pentru copii de cultură fizică și orientare sportivă; este organizată pentru a desfășura activități educaționale în cluburi sportive de rugby, de formare a tinerilor sportivi, oferind pregătirea inițială și de bază pentru specializarea în această probă de sport. Având în vedere definiția termenului de școală sportivă, trebuie remarcat faptul că antrenamentul în cadrul acesteia are drept scop educarea unui sportiv profesionist cu potențial de a obține rezultate înalte. Prin urmare, antrenamentul se bazează pe activitatea fizică, precum și pe formarea/dezvoltarea componentei sportive a copiilor, fără a acorda atenție altor aspecte ale personalității. Dar nivelul rezultatelor în sporturile moderne necesită consolidarea nu numai a unui complex de calități fizice, ci și psihice, care se află la un nivel extrem de ridicat al manifestării lor, pentru a atinge performanța.

Pe măsură ce nivelul realizărilor sportive crește, cresc și cerințele privind activitatea mentală a unui sportiv, a cărei componentă integrală o constituie abilitățile creative, ce evoluează din ce în ce mai clar. Astfel, se poate susține că, în Școala Sportivă Specializată de Acrobatică și Rugby din Moldova (Chișinău) se poate susține că, pe lângă antrenamentul sportiv de bază, este necesar să se dezvolte creativitatea elevilor. Copiii care participă la procesul de antrenament (pregătire) sunt concentrați în mod intenționat pe un traseu educațional de lungă durată și dificil, cu orientare spre realizări sportive înalte.

Prin urmare, un astfel de proces fizic și psihologic complex ocupă cea mai mare parte a timpului liber al elevului de la școala sportivă, lăsând acestuia timp pentru a vizita și alte instituții de educație extrașcolară, pentru a-și dezvolta trăsături de personalitate versatile, respectiv *creativitatea individuală*.

Momentul decisiv al dezvoltării cercetărilor sistematice privind creativitatea îl constituie anii 50, când J.P. Guilford, ca președinte al Asociației Americane de Psihologie, i-a îndemnat pe toți psihologii să studieze mai ales modul de stimulare și valorificare a potențialului creativ. Așa au apărut primele metode de dezvoltare a creativității: brainstormingul (metodă fundamentată de A. Osborn) și sinectica (metodă creată de W. Gordon). Astăzi, în mileniul III, creativitatea a

ajuns să fie analizată dintr-o triplă perspectivă: psihologică, socială și pedagogică

Acesta este al doilea motiv privind necesitatea dezvoltării creativității elevilor în școlile sportive. În plus, atragem atenția asupra apartenenței școlilor sportive la instituțiile de educație extrașcolară, al căror obiectiv principal îl constituie *dezvoltarea motivației personale* pentru învățare și creativitate, implementarea de programe și servicii educaționale suplimentare în interesul individului, al societății și statului. Dezvoltarea personală își are originile în filosofia antică: cea atribuită lui Aristotel în Europa și învățăturile lui Confucius în Asia. Dacă unii voiau să descopere semnificația vieții și cum poți fi fericit, alții erau ceva mai pragmatici. Potrivit lui Michel Foucault în *Îngrijirea Sinelui*, la grecii și romanii din Antichitate, dezvoltarea personală se numea *epimelia* și consta în diete, mișcare, abținerea sexuală, meditație și rugăciune. Acoperind arii variate, de la înțelegerea propriei identități la dezvoltarea unor talente latente, de la îmbunătățirea condițiilor de viață la realizarea visurilor și aspirațiilor, dezvoltarea personală contribuie nu doar la aspectul unui individ, ci conferă și avantaje în fața celorlalți în ceea ce privește cariera. La fel ca un stil de viață sănătos, dezvoltarea personală este un drum de durată, care se întinde pe parcursul întregii vieți.

Astfel, determinăm al treilea motiv pentru care este necesar să se dezvolte creativitatea elevilor școlilor sportive din Moldova, ca parte integrantă a instituțiilor de educație extrașcolare. Instituția este obligată să dezvolte personalitatea creativă a elevului. Dezvoltarea creativității în sport este dedicată operelor lui A.A. Derkach și A.A. Isaev, 1981 [5]. Dar această problemă nu a fost studiată pe deplin [1, 3].

În prezent, în Republica Moldova există școli sportive pentru tineret pentru diverse probe de sport, precum: rugby, acrobatică, box, șah, tenis de masă, hochei, baschet, aerobică sportivă, volei, gimnastică ritmică, orientare,

canotaj, judo, lupte greco-romane, scrimă, karate, kickboxing, înot, patinaj artistic, dans sportiv, atletism.

După analiza obiectivelor Școlii Sportive de Acrobatică și Rugby, putem evidenția: crearea condițiilor favorabile pentru dezvoltarea armonioasă a generației tinere, îmbunătățirea calității educației și a talentelor copiilor, adolescenților, tinerilor, precum și creșterea eficienței potențialului lor creativ. Această misiune indică prezența unui factor de creativitate în asigurarea predării la copiii implicați în procesul de antrenament.

Având în vedere programul curricular al mai multor grupuri de pregătire pentru anumite vârste din școala monitorizată, nu am identificat indicatori de stimulare a creativității copiilor. Astfel, s-a constatat o contradicție în discrepanța dintre obiectivele activității Școlii Sportive de Acrobatică și Rugby și planurile pregătirii grupurilor specifice de rugby. Dar această contradicție poate fi controversată, întrucât, făcând trimitere la proba sportivă de rugby, putem menționa că aceasta reprezintă în sine un mijloc de dezvoltare a creativității copiilor. Astfel, putem spune că, în condițiile școlii sportive pentru tineret, creativitatea se dezvoltă prin intermediul metodelor de creativitate (sinectica), întrucât este important să punem accentul pe dezvoltarea unei personalități versatile și creative a copilului în cadrul echipei, cu ajutorul căreia va putea să obțină rezultate înalte la competiții.

Deoarece în rugby se acordă o atenție sporită pregătirii fizice pentru a îmbunătăți nivelul abilităților unui sportiv, programul grupurilor de antrenament din cadrul școlii sportive de referință nu include ore care vizează procesul de dezvoltare a creativității elevilor, atât de necesară pentru aceștia în condițiile societății moderne.

În acest context, am identificat trei motive principale pentru necesitatea dezvoltării creativității elevilor în școlile sportive din Moldova, după cum urmează:

- realizarea pregătirii sportive a elevului, neacordând atenție altor aspecte ale personalității;

- practicarea sportului ocupă o mare parte din timpul liber al unui copil, care nu oferă posibilitatea de a participa la alte programe de eliberare condiționată în scopul dezvoltării personale. Școala sportivă este o instituție de educație care dezvoltă motivația unei persoane pentru cunoaștere și creativitate;

- inexistența unei metodologii pentru dezvoltarea creativității elevilor în școlile sportive.

Concluzionând, putem menționa că nu se acordă atenție problemelor dezvoltării creativității sportivilor în organizarea procesului de antrenament.

Acest factor negativ este facilitat nu numai de partea de organizare a activităților școlilor sportive, dar și de asigurarea managementului instituțional, care, pe de o parte, nu se opune procesului de dezvoltare a creativității sportivilor, pe de altă parte, nu contribuie la dezvoltarea acesteia. Astfel, se explică situația prin care observăm un număr limitat de ore prevăzute în acest sens în planurile de pregătire. Pentru a educa o personalitate creativă în cadrul școlilor sportive, este necesar să se introducă un număr de ore curriculare, corespunzător dezvoltării

creativității sportivilor, fără a perturba procesul educațional și de formare. De asemenea, recomandăm utilizarea jocurilor de echipă prin metoda sinectică pentru a implementa educația personalității creative a sportivului. Pentru aceasta, pot fi studiate, selectate și adaptate diverse metode pentru a identifica nivelul de creativitate al sportivilor în momentul respectiv. Aceste metode și teste pot fi efectuate cu elevii pe tema propusă: „Jocuri de creativitate”, iar cu ajutorul bateriei de diagnosticare a lui Torrance pot fi planificate și evaluate exerciții (jocuri) pentru dezvoltarea creativității sportivilor pe echipe în conformitate cu principiile și regulile stabilite în îndrumare metodică în direcția dezvoltării ariei creativității [4]. Ulterior se pot repeta testările pentru a identifica nivelul de creativitate și pentru a compara indicatorii măsurabili.

Rezultatele și concluziile tuturor testelor și metodelor efectuate vor fi publicate în scopul evidențierii constante a datelor obținute. Astfel, introducerea diferitelor metode pentru dezvoltarea creativității copiilor într-unul dintre subiectele planului de antrenament va contribui la dezvoltarea unei calități importante - creativitatea, care va conduce la performanțe în activitatea sportivă a copilului.

Referințe bibliografice:

1. Agrigoroaie D. (2005). *Educație pentru gândire creatoare*. Piatra Neamț: Ed. Alfa. 380p.
2. Amabile T. (1997). *Creativitatea ca mod de viață*. București: Ed. Editura ei tehnică. 364p.
3. Călin M. (1996). *Educarea creativității*. București.
4. Грецов А.Г. (2007). *Тренинг креативности для старшеклассников и студентов*. Питер: 208 с.
5. Деркач А.А., Исаев А.А. (1981). *Педагогическое мастерство тренера*. Москва: ФиС. 374 с.
6. Петровский А.В., Ярошевский М.Г. (1990). *Психология. Словарь*. 2-е изд., испр. и доп. Москва: Политиздат. 494 с.